

Rezultati januarskega štetja vodnih ptic (IWC) leta 2024 v Sloveniji

Luka Božič, nacionalni koordinator IWC

DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Kamenškova 18, SI–2000 Maribor, Slovenija, e-mail: luka.bozic@dopps.si

Januarsko štetje vodnih ptic (IWC) poteka v Sloveniji od leta 1988, leta 1997 pa je bilo prvič zastavljeno kot celosten, koordiniran in standardiziran popis vodnih ptic na ozemlju celotne Slovenije (Štumberger 1997). Od takrat naprej štetje pokriva vse večje reke, Obalo in večino pomembnejših stoječih vodnih teles v državi (Štumberger 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2005, Božič 2005, 2006, 2007, 2008a, 2008b, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021). K temu sta pripomogla predvsem dobra organizacija in veliko število sodelujočih prostovoljnih popisovalcev. V poročilu so predstavljeni rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2024, ki je v podobnem obsegu potekalo že osemindvajsetič zapored.

Metoda

Leta 2024 smo vodne ptice šteli 13. in 14. januarja. Organizacija, potek, uporabljena metoda štetja in popisni obrazci so bili takšni kot leta 1997 (Štumberger 1997). Pri obdelavi in predstavitvi rezultatov smo upoštevali tudi nekatere podatke, zbrane zunaj organiziranega štetja, nekaj dni pred ali po koncu tedna, predvidenega za štetje. Kormorane *Phalacrocorax carbo* smo na števnem območju Mure, panonskem delu Drave in srednji Savi posebej šteli na znanih skupinskih prenočiščih. Na skupinskih prenočiščih smo šteli tudi pritlikave kormorane *Microcarbo pygmeus*, velike žagarje *Mergus merganser* in galebe Laridae na števnem območju Drave, velike žagarje na števnem območju Savinje ter galebe na srednji Savi. Mokože *Rallus aquaticus* smo na ptujskih studenčnicah (Drava) sočasno s štetjem drugih vodnih ptic popisali s pomočjo predvajanja posnetka oglašanja. Metoda je podrobneje opisana v Božič (2002). V štetje so bile tako kot vsako leto vključene vrste iz naslednjih skupin ptic: plovci Anatidae, slapniki Gaviidae, kormorani Phalacrocoracidae, čaplje Ardeidae, štorklje Ciconiidae, plamenci Phoenicopteridae, ponirki Podicipedidae, tukalice Rallidae, pobrežniki Charadriiformes ter belorepec *Haliaeetus albicilla*, rjavi lunj *Circus aeruginosus*, močvirska uharica *Asio flammeus*, vodomec *Alcedo atthis* in povodni kos *Cinclus cinclus*.

Vremenske razmere in zaledenelost vodnih površin

Januar 2024 je bil v Sloveniji za 1,2 °C toplejši kot v dolgoletnem povprečju, vendar pa so bili dnevi neposredno pred štetjem povsod po državi občutno hladnejši od normale. Padavin je bilo skoraj povsod več kot navadno. Na polovici ozemlja je bil presežek 60–120 %, ponekod na severu tudi več kot 150 %, medtem ko je v delih južne in JZ Slovenije znašal manj kot 30 %. Povprečna mesečna temperatura je bila decembra 2023 po vsej državi višja od dolgoletnega povprečja, najbolj izrazito v južni polovici Slovenije z izjemo Primorskega dela. Najtoplejša je bila zadnja tretjina meseca. Padavin je bilo skoraj povsod več kot v dolgoletnem povprečju. (Cegnar 2023, 2024). Januarja 2024 se je po slovenskih rekah v povprečju pretakalo dobrih 40 odstotkov več vode kot navadno, s čimer se je nadaljevala nadpovprečna vodnatost nekaj predhodnih mesecev preteklega leta, vendar pa so bili najmanjši pretoki večjih rek zabeleženi prav v dneh okoli štetja. Decembra 2023 so bili pretoki rek v celoti okoli 50 % večji kot v

dolgoletnem primerjalnem obdobju (Ulaga & Koprivšek 2023, 2024). V času štetja se je nad našimi kraji zadrževalo območje visokega zračnega tlaka, v višinah je z vetrom severnih in vzhodnih smeri k nam dotekal večinoma suh in hladen zrak. 13. 1. je bil jasen, dopoldne je ponekod v severni Sloveniji vztrajala megla ali nizka oblačnost. 14. 1. je k nam dotekal vse bolj vlažen zrak, v zahodni polovici Slovenije je bilo zmerno do pretežno oblačno, v vzhodni pa deloma sončno z občasno povečano oblačnostjo. Temperatura se je po predhodni ohladitvi počasi dvigala, kljub temu je bilo zlasti prvi dan štetja marsikje v notranjosti zjutraj še krepko pod lediščem, čez dan pa v soboto od 0 do 5 °C in v nedeljo 3 in 9 °C (Klančar 2024).

Med štetjem 2024 so bili krajši deli Drave, Meže, Pesnice, Ščavnice in Selške Sore zaledeneli 1/4, krajši del Ledave pa 3/4. Od rečnih akumulacij so bilo delno zaledeneli Ledavsko jezero (3/4), Dravograjsko jezero (1/2), Mariborsko jezero (1/4), Perniško jezero in jezero Pristava na Pesnici (3/4), Gajševsko jezero na Ščavnici pa je bilo zaledenelo v celoti. Manjše reke in potoki so bili povsod po državi večinoma nezaledeneli. Stoječa vodna telesa na števnih območjih Mure, Drave in Savinje so bila zaledenela 3/4 ali v celoti, z izjemo nekaterih velikih in globokih gramoznic na območju Mure, ki so bile nezaledenele. Delno (1/4–3/4) je bila zaledenela večina stoječih vodnih teles na števnih območjih Spodnje in Zgornje Save ter Notranjske in Primorske, nekatera tudi v celoti. Zadrževalnik Medvedce, Škalsko jezero, Gradiško jezero (Lukovica) in Cerkniško jezero so bili zaledeneli 3/4, Teharski jezери pa 3/4 oz. v celoti. Od pomembnejših so bili nezaledeneli Velenjsko jezero, Šoštanjsko jezero, Rudniško jezero, Bohinjsko in Blejsko jezero ter zadrževalnik Vogršček. Na Obali so bile Sečoveljske soline zaledenele 3/4, Strunjske soline 1/4 in Škocjanski zatok 3/4. Vonarsko jezero (Sotla) je bilo skoraj v celoti brez vode in zaledenelo 3/4.

Rezultati

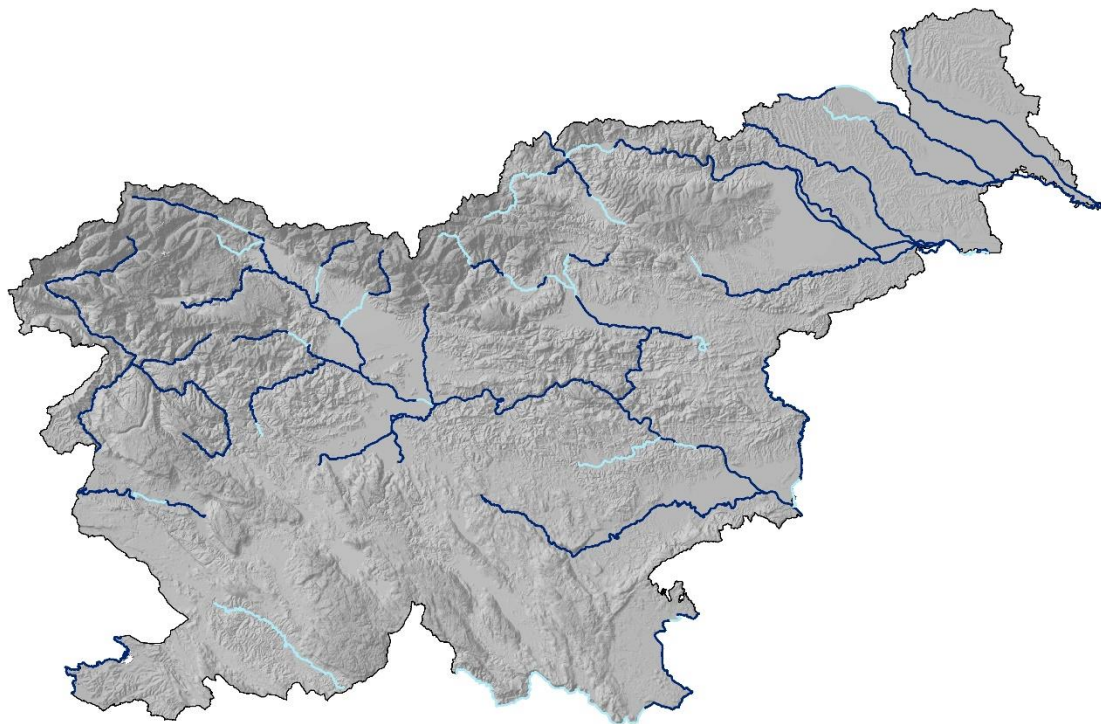
Sodelovalo je 257 popisovalcev (glej seznam na koncu). Pregledali smo 414 popisnih odsekov na rekah in obalnem morju v skupni dolžini 1442,8 km (tabela 1), kar je 78,9 % celotne dolžine odsekov, vključenih v popis. Poleg tega smo pregledali tudi 229 lokalitet (183 stoječih in 46 tekočih voda) od skupno 348 (tabela 2), kar je 65,8 % vseh lokalitet, evidentiranih v bazi januarskega štetja vodnih ptic do vključno leta 2024. Popisne odseke, pregledane v štetju leta 2024, prikazuje slika 1, razširjenost pregledanih lokalitet pa slika 2.

Tabela 1: Število vseh in pregledanih popisnih odsekov na rekah in obalnem morju ter njihova skupna dolžina na posameznem števnem območju in v celotni državi med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) leta 2024 v Sloveniji

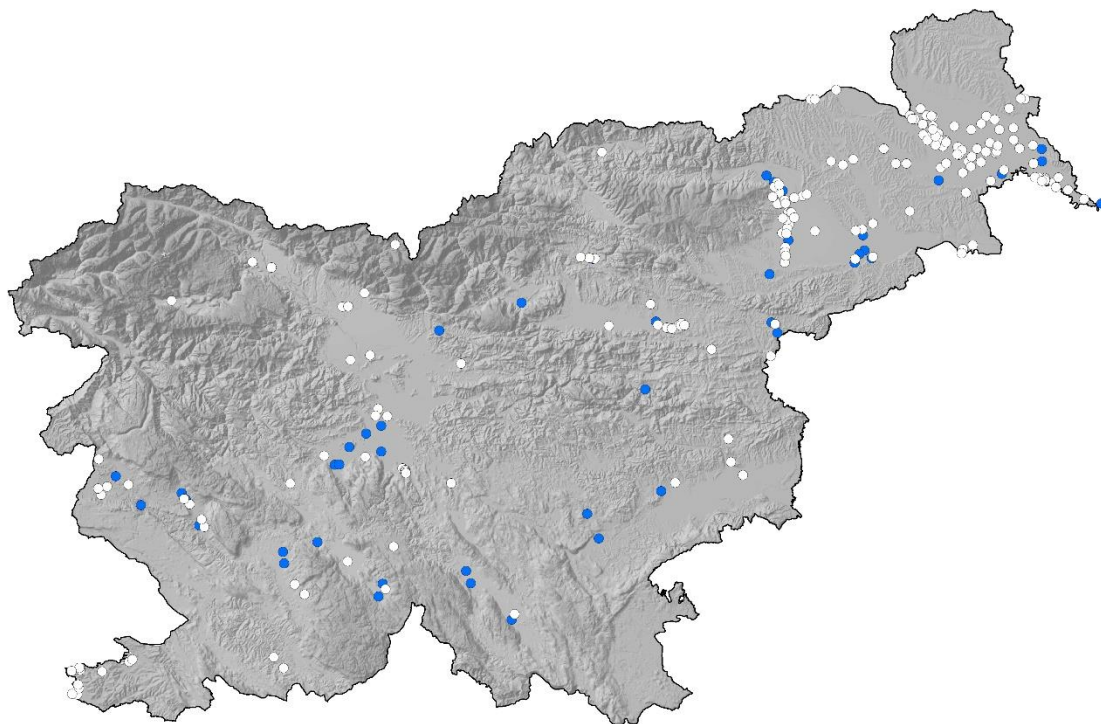
Števno območje	Št. vseh popisnih odsekov	Dolžina (km)	Št. pregledanih odsekov 2024	Dolžina (km)
Mura	61	220,2	55	188,6
Drava	138	374,4	121	308,9
Savinja	38	141,5	27	85,8
Zgornja Sava	113	387,1	101	328,3
Spodnja Sava	71	272,7	59	231,6
Kolpa	14	118,0	5	44,5
Notranjska in Primorska	44	272,9	34	212,5
Obala	12	42,6	12	42,6
Skupaj	491	1829,4	414	1442,8

Tabela 2: Število vseh in pregledanih lokalitet (stoječih voda, potokov in manjših rek) na posameznem števnem območju in v celotni državi med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) leta 2024 v Sloveniji

Števno območje	Št. vseh lokalitet – stoječe vode	Št. vseh lokalitet – tekoče vode	Št. pregledanih lokalitet 2024 – stoječe vode	Št. pregledanih lokalitet 2024 – tekoče vode
Mura	81	10	74	5
Drava	64	25	41	12
Savinja	19	6	13	4
Zgornja Sava	28	17	21	7
Spodnja Sava	12	10	6	5
Kolpa	1	4	1	3
Notranjska in Primorska	21	33	17	10
Obala	14	3	10	0
Skupaj	240	108	183	46

Slika 1: Popisni odseki januarskega štetja vodnih ptic (IWC) na rekah in obalnem morju v Sloveniji leta 2024; temno modre označujejo popisane, svetlo modre pa nepopisane odseke.

Slika 2: Lokalitete, popisane med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) v Sloveniji leta 2024; beli krogi označujejo stoječe vode, modri krogi pa potoke in manjše reke.

Skupaj smo prešteli 53.335 vodnih ptic, pripadajočih 72 vrstam. Poleg tega smo zabeležili še štiri druge taksone (domačo gos, domačo raco, križanca med sivo in labodjo gosjo in en vrstno nedoločen takson). Skupno število vodnih ptic je bilo nadpovprečno (+4 % povprečja / 51.325), število zabeleženih vrst pa je celo največje v osemindvajsetih letih januarskih štetij vodnih ptic doslej (povprečje 61 vrst). Niz zaporednih štetij z nadpovprečnim številom vrst se je s tem podaljšal na šest let. Tako kot v vseh štetjih doslej smo tudi leta 2024 največ vodnih ptic prešteli na števnem območju reke Drave, in sicer 21.357 (40,0 % vseh vodnih ptic). Tako kot v večini štetij doslej števila 10.000 prešteti vodnih ptic nismo presegli na nobenem drugem števnem območju. Na območju Drave (−3 % povprečja) je bilo število vodnih ptic blizu povprečnemu, na območjih Mure (+23 %), Savinje (+11 %), Spodnje Save (+36 %) ter Notranjske in Primorske (+85 %) nadpovprečno, na območjih Zgornje Save (−11 %), Kolpe (−10 %) in Obale (−34 %) pa manjše od povprečnega. V tem pogledu izstopata zlasti števeni območji Notranjske in Primorske, z drugim največjim številom vodnih ptic v okviru januarskih štetij doslej (nekoliko večje le v štetju leta 2011), ter Obale, kjer je bilo število vodnih ptic drugo najmanjše (manjše le 2022). Rezultat na prvem je predvsem posledica zelo velikega števila vodnih ptic na Cerkniškem jezeru (4177 os.). Dolgotrajen niz podpovprečnih števil na števnem območju Obale se je s tem povečal na 11 let. Med največjimi doslej je bilo tudi število vodnih ptic na območju Spodnje Save (večje samo štirikrat pred tem). Med posameznimi lokacijami je bilo vodnih ptic poleg že omenjene največ na Ptujskem jezeru (8442 os.), zadrževalniku Medvedce (3727 os.), Ormoškem jezeru (3004 os.), Brežiškem jezeru (2224 os.), Sečoveljskih solinah (2179 os.), Zbiljskem jezeru (1116 os.), Škocjanskem zatoku (1067 os.), Šoštanjskem jezeru (776 os.) in novi gramoznici pri Petišovcih (512 os.).

Mlakarica *Anas platyrhynchos* je bila leta 2024, tako kot med vsemi štetji doslej, daleč najštevilnejša vrsta (22.117 os., 41,5 % vseh vodnih ptic). Po številu prešteti osebkov sledijo kormoran (3429 os., 6,4 % vseh vodnih ptic), krehelj *Anas crecca* (3255 os., 6,1 % vseh vodnih ptic), čopasta črnica *Aythya fuligula* (2563 os., 4,8 % vseh vodnih ptic) in liska *Fulica atra* (2489 os., 4,7 % vseh vodnih ptic). Krehelj je bil tokrat šele tretjič (po letih 2012 in 2022) med prvimi petimi vrstami, drugič doslej (po letu 2022) pa med temi ni bilo rečnega galeba *Chroicocephalus ridibundus*. Število 1000 prešteti osebkov so leta 2024 presegli še labod grbec *Cygnus olor*, rečni galeb, beločela gos *Anser albifrons*, rumenonogi galeb *Larus michahellis*, siva čaplja *Ardea cinerea* in veliki žagar *Mergus merganser*.

Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2024 po shemi razdelitve na osem števnih območij (Božič 2007, 2008a, 2008b, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021) so predstavljeni v tabeli 3. V dodatku (Excelova tabela na povezavi na koncu) so števena območja podrobneje razčlenjena na posamezne reke in manjša območja z večjim številom lokalitet, kot so poplavne ravnice, doline, ravnine ipd.

Tabela 3 (naslednja stran): Števila prešteti vodnih ptic na posameznem števnem območju in v celotni Sloveniji med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) leta 2024 (1 – Mura, 2 – Drava, 3 – Savinja, 4 – Zgornja Sava, 5 – Spodnja Sava, 6 – Kolpa, 7 – Notranjska in Primorska, 8 – Obala)

Vrsta		1	2	3	4	5	6	7	8	Skupaj
Slovensko ime	Latinsko ime									
labod grbec	<i>Cygnus olor</i>	435	803	108	179	299	2	53	98	1977
beločela gos	<i>Anser albifrons</i>		1675	13						1688
siva gos	<i>Anser anser</i>	20	399			6		137	17	579
siva gos × labodja gos	<i>Anser cygnoides</i> × <i>A. anser</i>		1							1
domača gos			17		7					24
nilska gos	<i>Alopochen aegyptiaca</i>							1		1
rjasta kozarka	<i>Tadorna ferruginea</i>				1					1
duplinska kozarka	<i>Tadorna tadorna</i>		5			1		17	143	166
nevestica	<i>Aix sponsa</i>		1	2			1			4
mandarinika	<i>Aix galericulata</i>			2	3			2		7
moškatna bleščavka	<i>Cairina moschata</i>		6							6
žvižgavka	<i>Mareca penelope</i>	13	298		16	5	8	63	251	654
konopnica	<i>Mareca strepera</i>	1	351	10	13	141	6	100	61	683
kreheljc	<i>Anas crecca</i>	303	942	227	171	246	38	764	564	3255
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	3811	7457	1465	2647	2578	518	3049	592	22117
dolgorepa rasa	<i>Anas acuta</i>		34		4			143		181
rasa žličarica	<i>Spatula clypeata</i>		15		5	2		15	206	243
tatarska žvižgavka	<i>Netta rufina</i>					1				1
sivka	<i>Aythya ferina</i>	7	715	75	3	84		1		885
ovratniška črnica	<i>Aythya collaris</i>		1							1
kostanjevka	<i>Aythya nyroca</i>		2			8				10
čopasta črnica	<i>Aythya fuligula</i>	1	1933	90	269	227		40	3	2563
rjavka	<i>Aythya marila</i>		10					9		19
črna rasa	<i>Melanitta nigra</i>		1							1
beloliska	<i>Melanitta fusca</i>					1			1	2
zvonec	<i>Bucephala clangula</i>	6	753	19	15		2	11		806
mali žagar	<i>Mergellus albellus</i>		29			1		1		31
srednji žagar	<i>Mergus serrator</i>		1					2	26	29
veliki žagar	<i>Mergus merganser</i>	142	292	91	358	127	78	70	2	1160
domača rasa			5	7						12
rdečeglri slapnik	<i>Gavia stellata</i>	1	1	1					5	8
polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>	1	1		4	1			28	35
kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	559	667	236	326	1167	22	125	327	3429
vranjek	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>								65	65
pritlikavi kormoran	<i>Microcarbo pygmeus</i>		765		1	4			38	808
kravja čaplja	<i>Bubulcus ibis</i>		8					7		15
mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	3			8	1	1		61	74
velika bela čaplja	<i>Ardea alba</i>	209	200	1	60	98	5	45	43	661
siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	145	388	86	227	208	19	82	44	1199
bela štokrlja	<i>Ciconia ciconia</i>		5			1				6
sveti ibis	<i>Threskiornis aethiopicus</i>								13	13
mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	15	231	22	71	163	25	11	32	570
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	42	30	92	9	80	5	2	31	291
rjavovrati ponirek	<i>Podiceps grisegena</i>								1	1
zlatouhi ponirek	<i>Podiceps auritus</i>		2						1	3
črnovrati ponirek	<i>Podiceps nigricollis</i>		1			2			19	22
belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	8	7		1	2		2		20
mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	1	69		3	6	1	1	2	83
zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	35	61	37	38	41	9	9	19	249
liska	<i>Fulica atra</i>	218	411	517	213	114	2	576	438	2489
žerjav	<i>Grus grus</i>							56		56
sabljarka	<i>Recurvirostra avosetta</i>								6	6
beločeli deževnik	<i>Charadrius alexandrinus</i>								8	8
zlata prosenka	<i>Pluvialis apricaria</i>		1							1
črna prosenka	<i>Pluvialis squatarola</i>								6	6
priba	<i>Vanellus vanellus</i>				8					8
spremenljivi prodnik	<i>Calidris alpina</i>								72	72
puklež	<i>Limnocyrtus minimus</i>								3	3
kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	34	19	2	22	31		25	8	141
sloka	<i>Scolopax rusticola</i>	1				1	2			4
veliki škurh	<i>Numenius arquata</i>								8	8
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	4	2	1	3	5			8	23
pikasti martinec	<i>Tringa ochropus</i>	16	15							31
zelenonogi martinec	<i>Tringa nebularia</i>	1							7	8
rdečenogi martinec	<i>Tringa totanus</i>								2	2
rečni galeb	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	9	952		4	78	1	16	761	1821
črnoglavi galeb	<i>Larus melanocephalus</i>								11	11
sivi galeb	<i>Larus canus</i>		546	5	120	7		72	1	751
rjavi galeb	<i>Larus fuscus</i>		1							1
srebrni galeb	<i>Larus argentatus</i>		4							4
rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>		227	14	185			209	990	1625
čnomorski galeb	<i>Larus cachinnans</i>		965	1	1				2	969
rumen. / čnom galeb	<i>Larus michahellis</i> / <i>cachinnans</i>	1	4			43				48
kričava čigra	<i>Thalasseus sandvicensis</i>								4	4
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	15	27	7	27	33	7	5	19	140
povodni kos	<i>Cinclus cinclus</i>	1	1	17	228	21	2	166		436
Skupaj		6058	21357	3148	5250	5834	754	5887	5047	53335

Leta 2024 smo prvič med januarskim štetjem vodnih ptic zabeležili dve vrsti: ovratniško črnico *Aythya collaris* (Mariborsko jezero, Drava), severnoameriško vrsto, za katero je to tudi prvi podatek o njenem pojavljanju v Sloveniji (KRED 2024), ter svetega ibisa *Threskiornis aethiopicus* (Škocjanski zatok). Slednja vrsta je bila pri nas prvič ugotovljena leta 2014 (Sovinc 2014), od leta 2021 pa se v Škocjanskem zatoku z okolico pojavlja redno (D. Stanič *osebno*). Gre za tujerodno vrsto, ki ima v severni Italiji veliko naturalizirano gnezdečo populacijo (Keller *et al.* 2020), na seznamu ptic Slovenije pa je uvrščana v kategorijo C5 (v naravo vnesene vrste z gnezdečimi populacijami, ki se vzdržujejo brez novih vnosov, osebk pri nas izhajajo iz populacij v tujini). Od redkejših vrst velja omeniti črno raco *Melanitta nigra* (Mariborsko jezero, Drava; sedmo opazovanje v januarskem štetju vodnih ptic, prvo po letu 2010), sabljarko *Recurvirostra avosetta* (Sečoveljske soline; drugo opazovanje v januarskem štetju vodnih ptic) in zlato prosenko *Pluvialis apricaria* (zadrževalnik Medvedce; tretje opazovanje v januarskem štetju vodnih ptic, prvo v notranjosti Slovenije po dveh v Sečoveljskih solinah v letih 1998 in 1999).

Izmed vrst, ki se pojavljajo redno, smo leta 2024 prešteli največ konopnic *Mareca strepera*, kreheljcev (prvič več kot 3000 os.), dolgorepih rac *Anas acuta*, rac žličaric *Spatula clypeata*, rjavk *Aythya marila*, velikih žagarjev *Mergus merganser*, belih štokelj *Ciconia ciconia*, belorepcev *Haliaeetus albicilla* in črnomoških galebov *Larus cachinnans* v okviru januarskih štetij vodnih ptic doslej. Ob tem je treba poudariti, da so nova največja števila pri nekaterih vrstah v primerjavi s predhodnimi občutno večja, pri konopnici npr. za 89 %. Razen tega je bilo rdečegrlih slapnikov *Gavia stellata* več le med štetjem leta 2014, zelenonogih tukalic *Gallinula chloropus* leta 2002, kozic *Gallinago gallinago* leta 2023, malih martinov *Actitis hypoleucos* leta 2021 in 2022 ter črnoglavih galebov *Larus melanocephalus* leta 2012. Število prešteti kormoranov je bilo največje v zadnjih 15 letih. Najmanjše število v osemindvajsetih letih januarskih štetij vodnih ptic smo leta 2024 zabeležili pri kričavi čigri *Thalasseus sandvicensis*. Števila naslednjih vrst so bila med najmanjšimi doslej: mali žagar *Mergellus albellus* (manjše le leta 2023), mali ponirek *Tachybaptus ruficollis* (manjše trikrat pred tem), čnovrati ponirek *Podiceps nigricollis* (manjše le v letih 2004 in 2023) in liska (manjše le 2020). Po zelo majhnih številih oz. popolni odsotnosti vrste v prejšnjem desetletju, je bil spremenljivi prodnik *Calidris alpina* v Sečoveljskih solinah tokrat tretjič zapored zabeležen v nekoliko večjem številu, nekoč običajen in dokaj številen rdečenogi martinec *Tringa totanus* pa je bil popisani prvič po letu 2013.

Kratek komentar nekaterih rezultatov

Pri večini vrst z največjimi in velikimi ter najmanjšimi in majhnimi zabeleženimi števili so rezultati štetja leta 2024 nadaljevanje populacijskih trendov njihovih januarskih populacij v Sloveniji (Božič 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021). Med vrstami s pozitivnimi populacijskimi trendi prevladujejo predstavniki reda plojkokljunov, za katere je značilno ujemanje s trendi prezimujočih regionalnih biogeografskih populacij v Evropi: konopnica (populacija SV Evrope/Črnega morja in Sredozemlja; zmeren porast 1970–2018, stabilen 2009–2018), krehelj (populacija Z Sibirije in SV Evrope/ Črnega morja in Sredozemlja; zmeren porast 1986–2018 in 2009–2018), dolgorepa raca (populacija Z Sibirije, SV in V Evrope/J Evrope in Z Afrike; zmeren porast 1991–2018, negotov 2009–2018) in raca žličarica (populacija Z Sibirije, SV in V Evrope/J Evrope in Z Afrike; zmeren porast 1988–2017 in 2008–2017 (Nagy & Langendoen 2020). Manj ujemanja je pri vrstah z negativnimi populacijskimi trendi, kjer lahko izmed zgoraj omenjenih vrst tovrstno povezavo najdemo le pri liski (populacija Črnega morja

in Sredozemlja; stabilen 1987–2018, zmeren upad 2009–2018) (Nagy & Langendoen 2020). Kljub temu pa je ločena analiza podatkov o malem žagarju iz 16 držav na območju populacije SZ in Srednje Evrope za obdobje 1990–2011 potrdila, da se je zimska razširjenost vrste v Evropi zaradi porasta temperatur pomaknila proti severovzhodu, kar se kaže kot naraščanje števila prezimujočih osebkov v SV delu in upadanje v osrednji regiji (Pavon-Jordan *et al.* 2015).

Izmed vrst, ki v zadnjih letih na posameznih območjih Slovenije z zimskimi populacijami dosegajo mejno vrednost 1 % za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena (Wetlands International 2024), ni v času štetja leta 2024 sicer omenjene vrednosti dosegala nobena, vendar pa sta v določenih obdobjih zime 2023/2024 tako beločela kot siva gos *A. anser* presegli 1 % njunih regionalnih populacij (mejna vrednost 1900 oz. 1300 os.) (D. Bordjan *osebno*). Med varstveno najpomembnejše vrste vodnih ptic uvrščamo tudi velikega žagarja, ki mejno vrednost za opredelitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA), določeno Denac *et al.* (2011) (70 os.), v zadnjih letih dosega na vse več slovenskih rekah. V štetju leta 2024 so bile takšne Mura, Drava, Savinja s ključnim prenočiščem na zahodnem Teharskem jezeru, zgornja Sava z nekaterimi pritoki, spodnja Sava in Kolpa.

Streljanje vodnih ptic v času štetja je potekalo na posameznih odsekih zgornje Save, Ljubljane in Kolpe.

Zahvala: Vsem popisovalcem, ki so šteli vodne ptice, in lokalnim koordinatorjem gre zasluga, da smo ponovno in sistematično hkrati popisali vse pomembnejše vodne površine v Sloveniji. Brez nesebičnega truda to ne bi bilo mogoče. Vsem najlepša hvala.

Leta 2024 so v januarskem štetju vodnih ptic sodelovali: Nataša Bavec, Ernest Bedič, Leon Borovnjak, Anja Cigan, Denis Cizar, Bojan Čolnik, Gregor Domanjko, Vinci Ferenčak, Franc Ferk, Jasmina Filipič, Robi Gjergjek, Špela Gorički, Darko Ipša, Lijana Jurak, Tamara Karlo, Vesna Kitthiya, Igor Kolenko, Anja Krist, Uroš Kur, Anton Lejko, Darko Lorenčič, Kristjan Malačič, Cvetka Marhold, Marjan Mauko, Žan Petek, Monika Podgorelec, Dejan Rocner, Janja Šafarič, Željko Šalamun, Barbara Ščavničar, Robi Šiško, Tadej Törnar, Rozalija Vajdič, Simon Veberič, Martina Vida, Štefan Virag, Bernard Zanjekovič (**Mura**), Tilen Basle, Dominik Bombek, Dejan Bordjan, Domen Božič, Ema Božič, Luka Božič, Ivan Božičko, Franc Bračko, Franc Hozjan, Marcelino Golob, Eva Horvat, Stanko Jamnikar, Franc Janžekovič, Matjaž Kerček, Sandra Kontrec, Aleksander Koren, Rok Lobnik, Katja Logar, Mojca Logar, Urška Martinc, Vesna Pirnat, Branko Pisanec, Alen Ploj, Matjaž Premzl, Sarah Robič, Klarisa Sipoš, Robi Šiško, Žan Tertinek, Aleš Tomažič, Vesna Trup, Miroslav Vamberger, Aleš Verlič, Davorin Vrhovnik, Darja Zlodej (**Drava**), Boštjan Deberšek, Matej Gamser, Jan Gojznikar, Polona Gorišek, Karmen Jazbinšek, Milož Jug, Miha Kronovšek, Simon Očko, Urša Očko, Jure Novak, Rafko Pintar, Gabrijela Triglav Brežnik, Jerneja Vaukan, Tim Zaveršek (**Savinja**), Mario Bender, Anže Bizjak, Blaž Blažič, Polona Božič, Henrik Ciglič, Zlata Čuk, Damijan Denac, Katarina Denac, Mitja Denac, Mitja Dobovišek, Dare Fekonja, Irena Ferjan Tuljak, Matic Gabor, Marko Gerbec, Nataša Gorjanc, Janez Grašič, Jakob Habicht, Jurij Hanžel, Pia Höfferle, Nika Hrabar, Alenka Ivačič, Primož Jaklič, Jernej Jorgačevski, Andrej Kelbič, Aleš Klemenčič, Lana Klemenčič, Primož Kmecl, Urša Koce, Ivica Kogovšek, Jerneja Kos, Aleksander Kozina, Žan Kuralt, Jernej Legat, Rado Legat, Jakob Majdič, Ljubiša Maksimović, Marjana Mandeljč, Matija Mlakar Medved, Ruj Mihelič, Tomaž Mihelič, Blaž Mihovec, Nik Milek, Val Milek, Aljaž Mulej, Mateja Nose Marolt, Sava Osole, Nevenka Pfajfar, Luka Poljanec, Nejc Poljanec, Sabina Povhe, Špela Prelogar Popit, Nej Primožič, Aleksander Pritekelj, Katarina Prosenc Trilar, Tjaša Pršin, Kevin Rečnik, Sara Rendulič, Silvia Rojc, Tina Rojko, Maks Sešlar, Iva Špilak, Anton Štular, Rudolf Tekavčič, Žiga Tertinek, Davorin Tome, Judita Trajber, Tone Trebar, Tomi Trilar, Lovro Tuljak, Marko Tuljak, Mitja Tuljak, Manca Velkavrh, Rudi Verovnik, Barbara Vidmar, Jaka Zlobko, Primož Žižek, Miha Žnidaršič (**Zg. Sava**), Maja Badovinec, Gregor Bernard, Anja Bolčina, Daniel Bosch, Aleksander Božič, Alenka Bradač, Adrijan Černelč, Angela

Čuk, Zdravko Čuk, Borut Domitrovič, Marjan Gobec, Ajda Hudoklin, Andrej Hudoklin, Jože Hvala, Blaž Jarc, Ema Jevšnik, David Kapš, Filip Kapš, Marko Kapš, Barbara Kink, Bor Klenovšek, Dušan Klenovšek, Sven Klenovšek, Marjan Kumelj, Mojca Kunst, Peter Kunst, Joaquin Lopez, Irena Matjašič Podhraški, Valentina Mavrič Klenovšek, Bor Mihelič, Rudi Omahen, Martina Peterlin, Barbara Ploštajner, Zdravko Podhraški, Terezija Potočar Korošec, Peter Požun, Katarina Požun Brinovec, Toni Preskar, Miroslav Repar, Nejc Resnik, Janko Šet, Pavel Šet, Jani Vidmar, Jakob Zaman Jelenič, Lucija Zorenč (**Sp. Sava**), Muhamed Delić, Ana Dolenc, Boris Grabrijan, Nina Jankovič, Tončka Jankovič, Andrej Kelbič, Anja Klavara, David Knez, Aleksander Kozina, Urša Koce (**Kolpa**), Božo Bradaškja, Anica Cernatič Gregorič, Sara Cernich, Marjeta Cvetko, Boštjan Čibej, Iztok Hribar, Peter Janjič, Matjaž Kerček, Dean Kovač, Matej Kovačič, Simon Kovačič, Albert Kravanja, Matic Kravanja, Zvonko Kravanja, Peter Krečič, Carmen Kuntz, Gorazd Kutin, Jana Laganis, Kim Leban, Astrid Ličen, Bogdan Lipovšek, Horymir Ondračka, Maja Ondračka, Flora Pečar, Tadej Pipan, Slavko Polak, Jana Preradovič, Špela Prunk, Jošt Rovtar, Rok Rozman, Domen Stanič, Martina Stupar, Anže Škoberne, Viljana Šiškovič, Drago Telič, Marko Trošt, Martin Završnik (**Notranjska & Primorska**), Daniel Bosch, Sara Cernich, Bojana Lipej, Lovrenc Lipej, Bogdan Lipovšek, Borut Mozetič, Dušan Sova, Domen Stanič, Iztok Škornik, Dušan Šuštaršič, Al Vrezec, Enej Vrezec (**Obala**).

Lokalni koordinatorji leta 2024 so bili: Željko Šalamun (**Mura**), Luka Božič (**Drava, Savinja**), Blaž Blažič, Katarina Denac, Mitja Denac (**Zg. Sava**), Gregor Bernard, Andrej Hudoklin, Dušan Klenovšek (**Sp. Sava**), Urša Koce (**Kolpa**), Peter Krečič (**Notranjska in Primorska**), Borut Mozetič (**Obala**).

Summary

In 2024, the International Waterbird Census (IWC) was carried out in Slovenia on 13 and 14 Jan. Waterbirds were counted on all larger rivers, along the entire Slovenian Coastland and on most of the major standing waters in the country. During the census, in which 257 observers took part, 414 sections of the rivers and coastal sea with a total length of 1442.8 km and 229 other localities (183 standing waters and 46 streams) were surveyed. Altogether, 53,335 waterbirds of 72 species were counted. Thus, the number of waterbirds and the number of species recorded were above the 28-year average. The average number of waterbirds was most exceeded (+85%) in the Notranjska & Primorska count area, while at the Coastland it was most below (−34%) the long-term average. The highest numbers of waterbirds were counted in the Drava count area, i.e. 21,357 individuals (40.0% of all waterbirds in Slovenia). By far the most numerous species was Mallard *Anas platyrhynchos* (41.5% of all waterbirds), followed by Cormorant *Phalacrocorax carbo* (6.4% of all waterbirds), Teal *Anas crecca* (6.1% of all waterbirds), Tufted Duck *Aythya fuligula* (4.8% of all waterbirds) and Coot *Fulica atra* (4.7% of all waterbirds). The number of 1,000 counted individuals was also surpassed by Mute Swan *Cygnus olor*, Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus*, White-fronted Goose *Anser albifrons*, Yellow-legged Gull *Larus michahellis*, Grey Heron *Ardea cinerea* and Goosander *Mergus merganser*. Among the rarer recorded species, the Ring-necked Duck *Aythya collaris* and African Sacred Ibis *Threskiornis aethiopicus* (registered for the first time during the January Waterbird Censuses) deserve special mention. Numbers of the following species were the highest so far recorded during the IWC: Gadwall *Mareca strepera*, Teal, Shoveler *Spatula clypeata*, Pintail *Anas acuta*, Goosander, White Stork *Ciconia ciconia*, White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* and Caspian Gull *Larus cachinnans*. Number of Sandwich Terns *Thalasseus sandvicensis* was the lowest so far recorded during the IWC.

Literatura

- Božič L. (2002): Zimsko štetje mokožev *Rallus aquaticus* v Sloveniji. – *Acrocephalus* 23 (110/111): 27–33.
- Božič L. (2005): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2004 in 2005 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 26 (126): 123–137.
- Božič L. (2006): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2006 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 27 (130/131): 159–169.
- Božič L. (2007): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2007 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 28 (132): 23–31.
- Božič L. (2008a): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2008 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 29 (136): 39–49.
- Božič L. (2008b): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2009 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 29 (138/139): 169–179.
- Božič L. (2010): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2010 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 31 (145/146): 131–141.
- Božič L. (2011): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2011 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 32 (148/149): 67–77.
- Božič L. (2012): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2012 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 33 (152/153): 109–119.
- Božič L. (2013): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2013 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 93–103.
- Božič L. (2014): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2014 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 35 (160/161): 73–83.
- Božič L. (2015): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2015 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 36 (164/165): 57–67.
- Božič L. (2016): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2016 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 37 (170/171): 209–219.
- Božič L. (2017): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2017 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 38 (174/175): 203–215.
- Božič L. (2018): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2018 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 39 (178/179): 185–195.
- Božič L. (2019): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2019 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 40 (182/183): 31–43.
- Božič L. (2020): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2020 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 41 (184/185): 41–53.
- Božič L. (2021): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2021 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 42 (190/191): 79–93.
- Cegnar T. (2023): Podnebne razmere v decembru 2023. – Naše okolje. Mesečni bilten Agencije RS za okolje 30 (12): 3–26.
- Cegnar T. (2024): Podnebne razmere v januarju 2024. – Naše okolje. Mesečni bilten Agencije RS za okolje 31 (1): 3–27.

- Denac K., Mihelič T., Božič L., Kmecl P., Jančar T., Figelj J., Rubinič B. (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). – DOPPS, Ljubljana.
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G., Foppen R. P. B. (2020): European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. – European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Klančar M. (2024): Razvoj vremena v januarju 2024. – Naše okolje. Mesečni bilten Agencije RS za okolje 31 (1): 28–34.
- KRED (2024): Nacionalna komisija za redkosti. Odločitve Komisije za redkosti v 2024 (1. obravnava). – [https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2024/05/kred_odlocitve_2024_1.pdf]
- Nagy S., Langendoen T. (2020): Flyway trend analyses based on data from the African-Eurasian Waterbird Census from the period of 1967–2018. – Wetlands International, Wageningen. [https://iwcm.wetlands.org/index.php/aewatrends8]
- Pavon-Jordan D., Fox A. D., Clausen P., Dagys M., Deceuninck B., Devos K., Hearn R. D., Holt C. A., Hornman M., Keller V., Langendoen T., Ławicki Ł., Lorentsen S. H., Luigujoe L., Meissner W., Musil P., Nilsson L., Paquet J.-Y., Stipniece A., Stroud D. A., Wahl J., Zenatello M., Lehtikainen A. (2015): Climate-driven changes in winter abundance of a migratory waterbird in relation to EU protected areas. *Diversity and Distributions* 21 (5): 1–12.
- Sovinc A. (2014): Sveti ibis *Threskiornis aethiopicus*. – *Acrocephalus* 35 (160/161): 93–94.
- Štumberger B. (1997): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 18 (80/81): 29–39.
- Štumberger B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 19 (87/88): 36–48.
- Štumberger B. (1999): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 20 (92): 6–22.
- Štumberger B. (2000): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2000 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 21 (102/103): 271–274.
- Štumberger B. (2001): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2001 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 22 (108): 171–174.
- Štumberger B. (2002): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2002 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 23 (110/111): 43–47.
- Štumberger B. (2005): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2003 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 26 (125): 99–103.
- Uлага F., Koprivšek M. (2023): Vodnatost rek v decembru 2023. – Naše okolje. Mesečni bilten Agencije RS za okolje 30 (12): 78–85.
- Uлага F., Koprivšek M. (2024): Pretoki rek v januarju 2024. – Naše okolje. Mesečni bilten Agencije RS za okolje 31 (1): 47–52.
- Wetlands International (2022): Waterbirds Populations Portal. – [http://wpe.wetlands.org], 31/12/2024.

DODATEK (xlsx)

Število prešteti vodnih ptic v januarskem štetju leta 2024 v Sloveniji (M – Mura, ŠČ – Ščavnica, LD – Ledava, MR – Mura razno: jezera, ribniki, gramoznice, mrtvice in potoki v Pomurju ter bližnji okolici, DA – Drava Alpe: meja z Avstrijo pri Libeličah–Selnica ob Dravi, MM – Meža in Mislinja, D – Drava: Selnica ob Dravi–meja s Hrvaško pri Središču ob Dravi, DV – Dravinja, P – Pesnica, DPP – Dravsko in Ptujsko polje: ribniki, gramoznice, kanali, potoki in polja na Dravskem in Ptujskem polju ter bližnji okolici, S – Savinja (vključuje Pako in Voglajno), ŠAL – Šaleška jezera: Škalsko, Velenjsko in Šoštanjsko jezero, SR – Savinja razno: jezera, ribniki, manjše reke in potoki na Savinjski ravni ter v bližnji okolici, ZGS – zgornja Sava: Sava Bohinjka, Sava Dolinka, Sava do Gornje Save (Kranj); vključuje Radovno, Tržiško Bistrico in Kokro, SRS – srednja Sava: Gornja Sava (Kranj)–Breg pri Litiji, SOR – Selška Sora, Poljanska Sora in Sora, KBI – Kamniška Bistrica, LB – Ljubljana, SAR – Savska ravan: jezera, gramoznice, manjše reke in potoki na Savski ravni, LBA – Ljubljansko barje: jezera, ribniki, kanali in potoki na Ljubljanskem barju, SSO – Sava soteska: Breg pri Litiji–Zidani Most, SS – spodnja Sava: Zidani Most–meja s Hrvaško, K – Krka, ST – Sotla, SSR – spodnja Sava razno: jezera, ribniki, gramoznice in potoki na Krški ravni ter bližnji okolici, KO – Kolpa, KOR – Kolpa razno: vodna telesa v Beli krajini in Ribniško-Kočevskem podolju, SO – Soča, I – Idrijca, VI – Vipava, VID – Vipavska dolina: jezera, glinokopi in potoki v Vipavski dolini, NOT – Notranjska: notranjska kraška polja in ponikalnice, Cerknjsko jezero, O – Obala: slovensko obalno morje, OS – Obala soline: Sečoveljske in Strunjske soline, OZ – Obala zatok: Škocjanski zatok, OR – Obala razno: stoječe vode in smetišča v Koprskih brdih. Število vodnih ptic, ki so bile preštete na prenočiščih, je označeno s krepkim tiskom.